Ondersteunend materiaal bij de leidraad ‘Data-ondersteund werken in de brede basiszorg en verhoogde zorg’

Praktische bundel

Dit materiaal ondersteunt leraren en schoolteams bij het concreet toepassen van data-ondersteund werken in de klas- en zorgpraktijk. Waar de leidraad vooral het kader en de onderliggende principes beschrijft, biedt deze bundel **praktische handvatten** om hiermee aan de slag te gaan in de dagelijkse onderwijspraktijk.

De verschillende materialen in deze bundel **sluiten aan bij de aanbevelingen uit de leidraad** en helpen om data doelgericht te verzamelen, te analyseren en te benutten bij het nemen van beslissingen over instructie en ondersteuning. Daarbij ligt de nadruk op het begrijpen van het leerproces, het maken van onderbouwde keuzes en het cyclisch bijsturen van het handelen.

De bundel kan **flexibel** gebruikt worden: individueel door leraren, of samen in teamverband, bijvoorbeeld tijdens overlegmomenten of professionalisering. De materialen zijn bedoeld als ondersteuning bij het reflecteren op het eigen handelen en het versterken van een evidence-informed en data-ondersteund werken binnen de brede basiszorg en verhoogde zorg.

INHOUD

Overzicht 03

1. Infofiches per aanbeveling 04

2. Sjabloon: Van data naar geriche actie 10

3. Datadialoog: Samen kijken naar data 11

4. Observatiefiche: Leerlinggedrag 15

5. Beslissingsboom BBZ - VZ 19

Overzicht

Deze bundel bestaat uit verschillende materialen die leraren en schoolteams ondersteunen bij het concreet toepassen van data-ondersteund werken. De tools zijn ontwikkeld vanuit de leidraad '**Data-ondersteund werken binnen de brede basiszorg en verhoogde zorg**' en tot stand gekomen in nauwe samenwerking met het werkveld. We reiken de materialen aan als één mogelijke manier om met data aan de slag te gaan, met als voornaamste doel inspiratie te bieden. Uiteraard staat het elke school vrij om de tools aan te passen, zodat ze aansluiten bij de eigen schoolcontext.

De verschillende tools sluiten op elkaar aan en kunnen elkaar versterken. Zo is de observatie (tool 4) een verdieping van het sjabloon "van data naar gerichte actie" (tool 2), en kan het aanleiding geven tot een datadialoog (tool 3). Op die manier ondersteunt dit ondersteunend materiaal een cyclisch en data-ondersteund proces van kijken, begrijpen, handelen en bijsturen binnen de klas- en zorgpraktijk.

Infofiches per aanbeveling

Voor elke aanbeveling uit de leidraad is een samenvattende infofiche uitgewerkt. Per fiche vind je: een **korte toelichting** van de aanbeveling, **concrete stappen** voor de leraar, **richtvragen** en **aandachtspunten**.

Deze fiches kunnen individueel gebruikt worden of als leidraad voor teamoverleg.

Van data naar gerichte actie

Deze tool helpt leraren om data te vertalen naar mogelijke verklaringen en gerichte acties. Aan de hand van een sjabloon worden leraren begeleid in het: in **kaart brengen van data** voor een bepaald leerdoel, **opvallende resultaten** op klas-, groeps- en/of leerlingniveau te benoemen, formuleren van **mogelijke verklaringen**, benoemen van een **gewenst einddoel** en **tussendoelen**, kiezen van een **kleine, gerichte actie** en **opvolgen** van de resultaten.

Deze tool kan gebruikt worden bij vragen over leerlingen of wanneer je gerichter wil handelen binnen de klaspraktijk.

Datadialoog voor teams

Dit materiaal ondersteunt schoolteams bij het voeren van gestructureerde gesprekken over data. Aan de hand van een aantal stappen met richtvragen worden teams begeleid in het: **verzamelen en delen** van data, **interpreteren** van data, formuleren van **mogelijke verklaringen** en bepalen van **gerichte acties**.

Deze tool is geschikt voor gebruik tijdens overlegmomenten of professionalisering.

Observatiefiche leerlinggedrag

Deze observatiefiche ondersteunt leraren bij het systematisch observeren van leerlinggedrag in functie van het leren. Aan de hand van verschillende rubrieken worden leraren begeleid in het: beschrijven van **observeerbaar gedrag**, situeren van **gedrag in context**, in kaart brengen van **frequentie** en **mogelijke triggers**, formuleren van **eerste, voorzichtige interpretaties** en bepalen van **mogelijke vervolgstappen**.

Deze fiche kan gebruikt worden als startpunt voor verdere analyse en overleg.

Beslissingsboom BBZ - VZ

Deze beslissingsboom ondersteunt leraren en schoolteams bij het onderbouwd schakelen binnen het zorgcontinuüm. Aan de hand van een visuele flow worden leraren begeleid in het: interpreteren van **signalen en verzamelde data**, afwegen van **mogelijke vervolgstappen**, bepalen of **ondersteuning wordt verdergezet, bijgestuurd of geïntensiveerd** en bewust omgaan met **op- en afschalen** binnen BBZ en VZ.

Deze tool kan gebruikt worden als denkkader bij het nemen van beslissingen over ondersteuning.

Hoe gebruik je dit ondersteunend materiaal?

Dit ondersteund materiaal is flexibel inzetbaar en kan op verschillende manieren gebruikt worden: **individueel** (ter ondersteuning van het eigen handelen), in **teamverband** (tijdens overleg of gezamenlijke reflectie) en als onderdeel van **professionalisering of nascholing**.

Je kan de materialen selectief gebruiken, afhankelijk van je vraag of context. Dit materiaal is bedoeld als ondersteuning en kan aangepast worden aan de noden van de school of het team.

INFOFICHE 1

Gebruik data van breed naar smal

**Voor elke aanbeveling uit de leidraad is een samenvattende infofiche uitgewerkt. Per fiche vind je: een korte toelichting van de aanbeveling, concrete stappen voor de leraar, richtvragen en aandachtspunten.
Deze fiches kunnen individueel gebruikt worden of als leidraad voor teamoverleg.**

Waarover gaat dit?

Data-ondersteund werken start met het in kaart brengen van de beginsituatie van de klas rond een leerdoel. Door eerst klasbreed te kijken, krijg je zicht op algemene patronen. Wanneer het klasoverzicht vragen oproept over het leren van individuele leerlingen, kan je in een volgende stap hier verder op inzoomen met behulp van meer specifieke databronnen.

Richtvragen

- Over welk leerdoel of welke duidelijk afgebakende leerdoelen wil je nagaan in welke mate de klas deze beheerst?
- Welke data geeft informatie over het behalen van het leerdoel op klasniveau?
- Welke patronen zie je in het klasoverzicht? Bereikt (bijna) de hele klas het leerdoel, valt (bijna) de hele klas uit of zijn er duidelijke verschillen tussen leerlingen?
- Welke leerlingen wijken af van dit klasoverzicht, en op welke manier?
- Welke vragen roepen deze gegevens op en waar wil je verder op inzoomen?

Wat betekent dit concreet?

- Kies één of enkele duidelijk afgebakende leerdoelen waarvan je de beginsituatie van de klas in kaart wilt brengen (bijvoorbeeld via observaties, taken, toetsen of gesprekken). Verschillende leerdoelen kunnen geïntegreerd aan bod komen. Zorg er bij de analyse wel voor dat je kan nagaan wat de data vertellen over de afzonderlijke leerdoelen. Zo kan je patronen gericht interpreteren en bepalen waar verdere analyse of bijsturing nodig is.
- Analyseer eerst de gegevens op klasniveau en ga op zoek naar patronen.Kijk bijvoorbeeld naar verschillen tussen leerlingen, opvallende resultaten, terugkerende signalen. Betrek hierbij ook de leerlingen zelf: zij kunnen waardevolle inzichten geven in wat wel en niet goed loopt in hun leerproces.

Aandachtspunt

Klasoverzicht dient in de eerste plaats om te kijken of leerlingen de leerdoelen behalen. Wanneer leerlingen leerdoelen niet behalen, ontstaat vaak de neiging om onmiddellijk op die leerling in te zoomen. Data-ondersteund werken kiest echter bewust voor een klasbrede insteek: eerst onderzoeken of de huidige manier van werken voldoende aansluit bij de hele klas. Wanneer uit deze klasbrede analyse blijkt dat één of enkele leerlingen afwijken van het algemene patroon, kan je vervolgens gericht inzoomen op hun leerproces, bijvoorbeeld via observatie of andere aanvullende databronnen. Zo vermijd je een te snelle individualisering en versterk je tegelijk de brede basiszorg.

Dit ondersteunend materiaal werd ontwikkeld door Decabooter, I., Pas, M., Warmoes, A., Struyven, K., Consuegra, E., Willegems, V. & Faddar, J. (2026) op basis van volgende publicatie: Decabooter, I., Warmoes, A., Pas, M., Struyven, K., Consuegra, E., Willegems, V., & Faddar, J. (2026). *Leidraad Data-ondersteund werken binnen de brede basiszorg en verhoogde zorg*. Leerpunt.

INFOFICHE 2

Analyseer het leerproces voor je conclusies trekt

**Voor elke aanbeveling uit de leidraad is een samenvattende infofiche uitgewerkt. Per fiche vind je: een korte toelichting van de aanbeveling, concrete stappen voor de leraar, richtvragen en aandachtspunten.
Deze fiches kunnen individueel gebruikt worden of als leidraad voor teamoverleg.**

Waarover gaat dit?

Na het in kaart brengen van de beginsituatie volgt een fase waarin je het leerproces verder analyseert en probeert te begrijpen waar het fout loopt. Zo kan je gerichter bijsturen binnen de brede basiszorg en vermijd je dat ondersteuning te snel wordt opgeschaald.

Richtvragen

- Welke mogelijke verklaringen zijn er voor het niet bereiken van het leerdoel (bv. een begripsprobleem, procedurefout, onvoldoende voorkennis, moeite met zelfregulerend leren of een didactische/contextgebonden factor)? Welke informatie ontbreekt nog om deze verklaringen verder te onderzoeken?
- Wat vertelt bijkomende data (zoals observaties, hardop-denken of checkvragen) over hoe de leerling leert?
- Wat verloopt goed in het leerproces en waar loopt het leren vast?

Wat betekent dit concreet?

- Ga vanuit de gevonden patronen op zoek naar waarom de leerling(en) het leerdoel niet bereiken. Vermijd snelle conclusies.
- Analyseer het leerproces op basis van bijkomende data Observeer bijvoorbeeld gericht hoe een leerling een taak aanpakt (zie observatiefiche), laat een leerling hardop verwoorden welke denkstappen die zet of stel korte, gerichte checkvragen om na te gaan wat de leerling begrijpt. Stel zo vast wat er in het leerproces goed loopt, waar het leren stokt en waar verdere groei mogelijk is.

Aandachtspunt

Vermijd snelle conclusies op basis van één enkel signaal. Een verklaring kan vanzelfsprekend lijken, maar doet het leerproces niet altijd volledig recht. Door databronnen te combineren, ontstaat een genuanceerd beeld. Databronnen zoals toetsresultaten, observaties, luidop denken, klasgesprekken en korte checks, bieden rijke inzichten in hoe leerlingen denken en leren. Kijk daarbij ook kritisch naar jouw eigen didactische proces.

Dit ondersteunend materiaal werd ontwikkeld door Decabooter, I., Pas, M., Warmoes, A., Struyven, K., Consuegra, E., Willegems, V. & Faddar, J. (2026) op basis van volgende publicatie: Decabooter, I., Warmoes, A., Pas, M., Struyven, K., Consuegra, E., Willegems, V., & Faddar, J. (2026). *Leidraad Data-ondersteund werken binnen de brede basiszorg en verhoogde zorg*. Leerpunt.

INFOFICHE 3

Ga van kleine acties naar grote sprongen

**Voor elke aanbeveling uit de leidraad is een samenvattende infofiche uitgewerkt. Per fiche vind je: een korte toelichting van de aanbeveling, concrete stappen voor de leraar, richtvragen en aandachtspunten.
Deze fiches kunnen individueel gebruikt worden of als leidraad voor teamoverleg.**

Waarover gaat dit?

De analyse van het leerproces wordt vertaald naar concrete leerdoelen. Deze leerdoelen geven richting aan de te ondernemen acties. Vertrek daarbij zoveel mogelijk vanuit acties die je zelf binnen de klas kan organiseren, zoals differentiatie en remediëring. Door te werken met kleine, haalbare stappen kan je snel nagaan wat effect heeft en je aanpak waar nodig bijsturen of verfijnen.

Richtvragen

- Welk (tussentijds) leerdoel volgt logisch uit je analyse van het leerproces?
- Is dit leerdoel duidelijk en concreet geformuleerd volgens de SMART-criteria (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden)?
- Welke onderwijsbehoeften moeten worden ondersteund om dit leerdoel te bereiken?
- Welke acties kan je zelf binnen de klas organiseren om hierop in te spelen (bijvoorbeeld via differentiatie of remediëring)?

Wat betekent dit concreet?

- Formuleer op basis van de analyse een (tussentijds) leerdoel. De SMART-formulering biedt houvast: formuleer je doelen Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden.
- Bepaal gerichte acties om het leerproces van leerlingen te ondersteunen, zodat zij dit leerdoel kunnen bereiken. Focus in de eerste plaats op differentiatie en remediëring.

Aandachtspunt

Het verzamelen en analyseren van databronnen in de klas krijgt pas betekenis wanneer dit wordt vertaald naar concrete leerdoelen en acties. Vage doelen bemoeilijken de opvolging en leiden vaak tot weinig gerichte ondersteuning. Kleine, duidelijke doelen maken het effect van je handelen zichtbaar en beter opvolgbaar: ze maken expliciet wat een leerling moet bereiken, hoe de vooruitgang wordt gemonitord en binnen welke termijn dat gebeurt.

Dit ondersteunend materiaal werd ontwikkeld door Decabooter, I., Pas, M., Warmoes, A., Struyven, K., Consuegra, E., Willegems, V. & Faddar, J. (2026) op basis van volgende publicatie: Decabooter, I., Warmoes, A., Pas, M., Struyven, K., Consuegra, E., Willegems, V., & Faddar, J. (2026). *Leidraad Data-ondersteund werken binnen de brede basiszorg en verhoogde zorg*. Leerpunt.

INFOFICHE 4

Evalueer cyclisch en schakel onderbouwd binnen het zorgcontinuüm

**Voor elke aanbeveling uit de leidraad is een samenvattende infofiche uitgewerkt. Per fiche vind je: een korte toelichting van de aanbeveling, concrete stappen voor de leraar, richtvragen en aandachtspunten.
Deze fiches kunnen individueel gebruikt worden of als leidraad voor teamoverleg.**

Waarover gaat dit?

Na het uitvoeren van een actie is het belangrijk om systematisch na te gaan wat het effect is op het leren van leerlingen. Door regelmatig te evalueren en op basis daarvan beslissingen te nemen, kan je onderbouwd schakelen binnen de brede basiszorg en verhoogde zorg. Zo blijft ondersteuning afgestemd op wat leerlingen nodig hebben.

Richtvragen

- Wat was het vooropgestelde leerdoel van deze actie en in welke mate werd dit bereikt?
- Welke veranderingen zie je in het leren of gedrag van leerlingen sinds de actie werd uitgevoerd?
- Wat laten verschillende databronnen (observaties, taken, korte checks, gesprekken …) zien, en is dit beeld consistent over meerdere momenten?
- Wat zegt deze evaluatie over de effectiviteit van de actie: zet je ze verder, stuur je bij of stop je ermee?
- Is het nodig om te schakelen binnen het zorgcontinuüm (versterken, verdiepen of afbouwen), en waarop baseer je die beslissing?

Wat betekent dit concreet?

- Evalueer kort na het implementeren van een actie het resultaat op het leren. Vergelijk dit resultaat met het vooropgestelde doel.
- Gebruik meerdere databronnen op meerdere momenten om het effect in kaart te brengen.
- Beslis op basis hiervan of je de actie verderzet, bijstuurt of stopzet.
- Schakel indien nodig onderbouwd binnen het zorgcontinuüm (versterken, verdiepen of afbouwen).

Aandachtspunt

Evalueer ondersteuning niet op basis van gevoel of één enkele momentopname. Door gebruik te maken van meerdere signalen en het effect van acties over tijd op te volgen, kan je onderbouwde beslissingen nemen. Schakelen binnen het zorgcontinuüm gebeurt dan ook niet op basis van één signaal, maar op basis van aanhoudende moeilijkheden over tijd, ondanks doelgerichte acties binnen de brede basiszorg. Data helpen om deze beslissingen te onderbouwen en verhoogde zorg doelgericht en tijdelijk in te zetten.

Dit ondersteunend materiaal werd ontwikkeld door Decabooter, I., Pas, M., Warmoes, A., Struyven, K., Consuegra, E., Willegems, V. & Faddar, J. (2026) op basis van volgende publicatie: Decabooter, I., Warmoes, A., Pas, M., Struyven, K., Consuegra, E., Willegems, V., & Faddar, J. (2026). *Leidraad Data-ondersteund werken binnen de brede basiszorg en verhoogde zorg*. Leerpunt.

INFOFICHE 5

Focus op groeikansen

**Voor elke aanbeveling uit de leidraad is een samenvattende infofiche uitgewerkt. Per fiche vind je: een korte toelichting van de aanbeveling, concrete stappen voor de leraar, richtvragen en aandachtspunten.
Deze fiches kunnen individueel gebruikt worden of als leidraad voor teamoverleg.**

Waarover gaat dit?

De manier waarop je naar leerlingen kijkt, beïnvloedt hoe je hun gedrag en leerproces interpreteert. Verwachtingen, overtuigingen en eerdere ervaringen sturen mee wat je opmerkt en hoe je dit begrijpt. Bewust omgaan met je eigen kijk helpt om genuanceerder data te interpreteren en je acties beter af te stemmen op leerlingen hun leernoden.

Richtvragen

- Welke verwachtingen heb jij over deze leerling(en), en hoe beïnvloeden die jouw interpretatie van de data?
- Welke aannames maak jij bij wat je ziet, en waarop zijn die gebaseerd?
- Bevestigen verschillende databronnen jouw beeld, of tonen ze andere perspectieven?
- In welke mate ben jij bereid om je interpretatie bij te stellen op basis van nieuwe inzichten?
- Hoe zouden collega's deze situatie interpreteren, en wat kan jij leren van hun kijk?

Wat betekent dit concreet?

- Sta stil bij je eigen verwachtingen en interpretaties.
- Kijk niet alleen naar moeilijkheden, maar ook naar wat al goed gaat en waar groei mogelijk is.
- Gebruik verschillende databronnen om je beeld te verbreden.
- Bespreek je observaties met collega's om andere perspectieven te verkennen.
- Blijf openstaan voor nieuwe inzichten en stel je interpretatie bij indien nodig.

Aandachtspunt

De manier waarop je naar leerlingen kijkt, stuurt wat je ziet in data. Een groeigerichte houding helpt om data te lezen als informatie over wat al lukt en wat de volgende stap kan zijn, in plaats van als bevestiging van vaste labels.Door bewust stil te staan bij je interpretaties en verschillende perspectieven te betrekken, voorkom je een te eenzijdig beeld.

Dit ondersteunend materiaal werd ontwikkeld door Decabooter, I., Pas, M., Warmoes, A., Struyven, K., Consuegra, E., Willegems, V. & Faddar, J. (2026) op basis van volgende publicatie: Decabooter, I., Warmoes, A., Pas, M., Struyven, K., Consuegra, E., Willegems, V., & Faddar, J. (2026). *Leidraad Data-ondersteund werken binnen de brede basiszorg en verhoogde zorg*. Leerpunt.

INFOFICHE 6

Ga samen aan de slag met data en benut elkaars expertise

**Voor elke aanbeveling uit de leidraad is een samenvattende infofiche uitgewerkt. Per fiche vind je: een korte toelichting van de aanbeveling, concrete stappen voor de leraar, richtvragen en aandachtspunten.
Deze fiches kunnen individueel gebruikt worden of als leidraad voor teamoverleg.**

Waarover gaat dit?

Door samen data te bekijken en bevindingen te bespreken, krijg je een volledigere beeld van het leerproces. Dat helpt om betere keuzes te maken en samen verantwoordelijkheid te nemen.

Richtvragen

- Met wie kan je deze situatie bespreken?
- Welke andere perspectieven kunnen je beeld verrijken?
- In welke mate benut je de expertise binnen je team?
- Hoe kom je tot gezamenlijke beslissingen?
- Hoe zorg je ervoor dat dit een gezamenlijke verantwoordelijkheid is?

Wat betekent dit concreet?

- Bespreek observaties en data met collega's.
- Breng verschillende perspectieven samen.
- Verken samen mogelijke verklaringen voor wat je ziet.
- Maak gezamenlijke afspraken over acties en opvolging.
- Leer van elkaars aanpak en expertise.

Aandachtspunt

Samenwerking versterkt de kwaliteit van beslissingen, maar vraagt ook om duidelijke afspraken en een open houding voor verschillende perspectieven.

Data-ondersteund werken krijgt meer kwaliteit wanneer je ze samen interpreteert. Door data te bespreken in teamverband worden aannames bevraagd, blinde vlekken verkleind en beslissingen sterker onderbouwd.

Dit ondersteunend materiaal werd ontwikkeld door Decabooter, I., Pas, M., Warmoes, A., Struyven, K., Consuegra, E., Willegems, V. & Faddar, J. (2026) op basis van volgende publicatie: Decabooter, I., Warmoes, A., Pas, M., Struyven, K., Consuegra, E., Willegems, V., & Faddar, J. (2026). *Leidraad Data-ondersteund werken binnen de brede basiszorg en verhoogde zorg.* Leerpunt.

SJABLOON

Van data naar gerichte actie

Om vanuit data over een leerdoel te komen tot gerichte acties die het leerproces versterken, doorloop je een aantal stappen. Dit sjabloon helpt je om de resultaten te interpreteren, mogelijke verklaringen te formuleren en deze te vertalen naar acties. Daarnaast ondersteunt het je om de resultaten van deze acties op te volgen en bij te sturen waar nodig.

Over welk leerdoel heb je data?	
Welke resultaten vallen op?	· Klasniveau · Groepsniveau · Individueel niveau
Wat zijn de verklaringen voor de resultaten?	· Fout in het leerproces · Instructie en/of didactische oorzaak · Nood aan extra uitdaging · …
Welk einddoel wil je realiseren?	
Welke actie zet je op?	· Differentiatie · Remediëring · …
Hoe ga je het doel opvolgen?	
Welke tussendoelen zijn nodig?	
Op welke manier?	· Wie · Werkvorm · Materiaal · Tijd · Plaats · Periode · Frequentie
Wat is het resultaat?	· Duidelijke groei · Lichte groei · Geen groei/stagnatie · Duidelijke daling · Lichte daling · Wisselend beeld

Dit ondersteunend materiaal werd ontwikkeld door Decabooter, I., Pas, M., Warmoes, A., Struyven, K., Consuegra, E., Willegems, V. & Faddar, J. (2026) op basis van volgende publicatie: Decabooter, I., Warmoes, A., Pas, M., Struyven, K., Consuegra, E., Willegems, V., & Faddar, J. (2026). *Leidraad Data-ondersteund werken binnen de brede basiszorg en verhoogde zorg.* Leerpunt.

Samen kijken naar data

Data krijgen pas betekenis wanneer ze samen besproken en geïnterpreteerd worden. Onderstaande tool ondersteunt teams om deze gesprekken op een gestructureerde manier te voeren. Het helpt om samen tot een beter begrip van het leerproces te komen en om onderbouwde beslissingen te nemen over instructie en ondersteuning.

Stap 1	Wat zien we?

Vragen	• Welk leerdoel staat centraal en welke data heb je hiervoor gebruikt?
	  • In welke mate is de data betrouwbaar en volledig (bv. meetfouten, ontbrekende gegevens)?
	• Is het duidelijk hoe je de data correct moet interpreteren?
	  • Is de legende helder en begrijp je alle gebruikte (statistische) begrippen?
	• Wat valt op in de data? Welke patronen herken je?
	  • Zijn de signalen zichtbaar op individueel niveau, groepsniveau of klasniveau?
	  • Welke leerdoelen worden door (bijna) alle leerlingen bereikt?
	  • Bij welke leerdoelen ondervindt de klas als geheel moeilijkheden?
	  • Welke leerlingen vallen op door achterstand?
	  • Welke leerlingen hebben nood aan extra uitdaging?
	• Hoe verhouden deze informatie zich tot andere databronnen?
	  • Welke evolutie zie je doorheen de tijd? Gaat het om een trend of een momentopname?
	  • Stemmen deze resultaten overeen met eerdere observaties of evaluaties?
	  • Zie je verschillen afhankelijk van de databron of toetsvorm (bv. schriftelijk, mondeling, eigen of gestandariseerde toets …)?

Notities	

Samen kijken naar data

Stap 2	Wat betekent dit?

Vragen	• Wat vertellen deze gegevens over het leerproces? Waar loopt het goed en waar niet?
	• Welke verklaringen kunnen de resultaten verduidelijken?
	  • Zijn er specifieke fouten zichtbaar in het leerproces (bv. begrips-, procedure-, automatisatie- of transferfouten)?
	  • In welke mate heeft de kwaliteit van de instructie een invloed gehad (bv. didactische aanpak, aantal oefenkansen,...)?
	  • Spelen externe factoren een rol (bv. timing, stress, context)
	• Welke bijkomende informatie heb je nodig om je interpretatie te bevestigen?
	  • hardop denken
	  • observatie
	  • gerichte controlevragen
	  • ...

Notities	

Stap 3	Wat willen we bereiken?
Vragen	• Welk einddoel wil je realiseren? Welke tussendoelen zijn nodig om daar te geraken? • Op wie is dit doel gericht (klas, groep of individuele leerling)?
Notities	

Samen kijken naar data

Stap 4	Wat doen we?
Vragen	• Welke acties zet je op? • Waar situeren deze acties zich binnen het zorgcontinuüm? • Zijn differentiatie en remediëring aangewezen en voldoende? • Welke interventies zijn bewezen effectief voor dit type probleem? • Wie neemt welke rol op bij de actie? • Hoe en wanneer voeren wordt de actie uitgevoerd? • Welke werkvormen en materialen zet je daarbij in?
Notities	

Stap 5	Wat is het effect?
Vragen	• Hoe ga je na of de acties effect hebben? Hoe vaak monitor je dit? • Welke succescriteria geven aan dat het doel bereikt is? • Welke resultaten verwacht je op korte en langere termijn? • Welke data gebruik je om de resultaten te evalueren?
Notities	

Samen kijken naar data

Stap 6	Wat is onze volgende stap?

Vragen	• Welke actie hebben hun doel bereikt?
	• Welke acties moeten je bijsturen of aanpassen?
	• Welke actie stop je omdat ze onvoldoende effect hebben?
	  • Moeten we opschalen binnen het zorgcontinuüm?
	  • Wat zijn de logische volgende stappen?
	• Welke acties willen we borgen en permanent integreren in het onderwijsleer-proces?

Notities	

Dit ondersteunend materiaal werd ontwikkeld door Decabooter, I., Pas, M., Warmoes, A., Struyven, K., Consuegra, E., Willegems, V. & Faddar, J. (2026) op basis van volgende publicatie: Decabooter, I., Warmoes, A., Pas, M., Struyven, K., Consuegra, E., Willegems, V., & Faddar, J. (2026). *Leidraad Data-ondersteund werken binnen de brede basiszorg en verhoogde zorg*. Leerpunt.

OBSERVATIEFICHE

Leerlinggedrag

Deze observatiefiche ondersteunt jou als onderwijsprofessional bij het gericht en zorgvuldig observeren van het leerproces van een leerling. Een gerichte observatie kan een vervolgstap zijn wanneer uit een klasbrede analyse blijkt dat één of enkele leerlingen opvallen en je beter wil begrijpen waar het leren goed loopt of stokt. De fiche helpt om observeerbaar gedrag systematisch in kaart te brengen, met aandacht voor de context, frequentie en mogelijke triggers. Wanneer meerdere leerlingen een gelijkaardig patroon vertonen, kan je de fiche voor meerdere leerlingen afzonderlijk gebruiken. Zo helpt de observatie om gericht bijkomende informatie te verzamelen en onderbouwde keuzes te maken in de klas- en zorgpraktijk.

Opgelet: Deze observatiefiche is een hulpmiddel om het leerproces beter te begrijpen, geen beoordelings- of verantwoordingsinstrument. Wat je noteert, zijn observaties en eerste interpretaties die steeds voorlopig blijven: ze worden beschouwd als hypotheses die pas betekenis krijgen wanneer ze worden getoetst aan bijkomende data, zoals andere observaties, leerlingwerk of gesprekken.

Naam leerling	
Klas	
Observator	
Datum/periode	
Aanleiding voor observatie	bv. signalen uit klasdata, eerdere observaties, terugkerende moeilijkheden …

1. Focus van de observatie

Formuleer vooraf wat je precies wil observeren: wat is het concreet doel van de observatie? Beperk je tot één of twee duidelijk afgebakende gedragingen (bv. taakinitiatie, doorzettingsvermogen, omgaan met instructie, zelfregulatie …)

OBSERVATIEFICHE

Leerlinggedrag

2. Beschrijving van het observeerbare gedrag

Beschrijf wat je ziet of hoort, zonder te interpreteren of een verklaring te geven.

Wat doet de leerling? (observeerbaar gedrag)	
Wat doet de leerling niet?	
In welke omstandigheden stelt het gedrag zich? (context van het gedrag)	bv. klassikale instructie, begeleid oefenen, zelfstandig werk, groepswerk, overgangsmomenten, evaluatiemoment …
Hoe vaak treedt het gedrag op binnen de geobserveerde periode? (frequentie van het gedrag)	bv. éénmalig, af en toe, regelmatig, bijna altijd
Wat lijkt het gedrag uit te lokken? (mogelijke triggers)	bv. onduidelijke instructie, te grote of complexe taak, tijd- of prestatiedruk, overgang tussen activiteiten, samenwerking, onvoldoende voorkennis …)

OBSERVATIEFICHE

Leerlinggedrag

3. Wat doet de leerling wél?

Welke vaardigheden, strategieën of momenten van succes zie je?

4. Eerste interpretatie (voorzichtig en voorlopig)

Welke mogelijke verklaringen komen naar voren op basis van deze observatie?

- Begripsprobleem
- Procedurefout
- Automatisatieprobleem
- Moeite met zelfregulerend leren (starten, plannen, voltooien …)
- Contextgebonden moeilijkheid
- Nog te verkennen
- Andere:

Toelichting

OBSERVATIEFICHE

Leerlinggedrag

5. Koppeling aan handelen binnen het zorgcontinuüm

Wat betekent deze oberservatie voor het vervolg?

Binnen de brede basiszorg (BBZ)

- Differentiatie
  - Inhoud
  - Werkvorm
  - Instructie
  - Evaluatie
  - Tempo
  - Hulpmiddelen (schema's, stappenplan, kaarten …)
  - …

- Remediëren
  - Herinstructie
  - Pre-teaching
  - Herhaling en oefenmomenten
  - Extra feedback en begeleiding
  - …

- Extra observatie of dataverzameling
- Nog geen actie: verdere analyse nodig
- Ander:

Binnen de verhoogde zorg (VZ)

- Ondersteuning van de zorgleerkracht binnen de klas
- Extra observatie of dataverzameling
- Nog geen actie: verdere analyse
- Ander:

6. Vervolgactie

Wanneer en hoe volgt deze observatie een volgende stap?

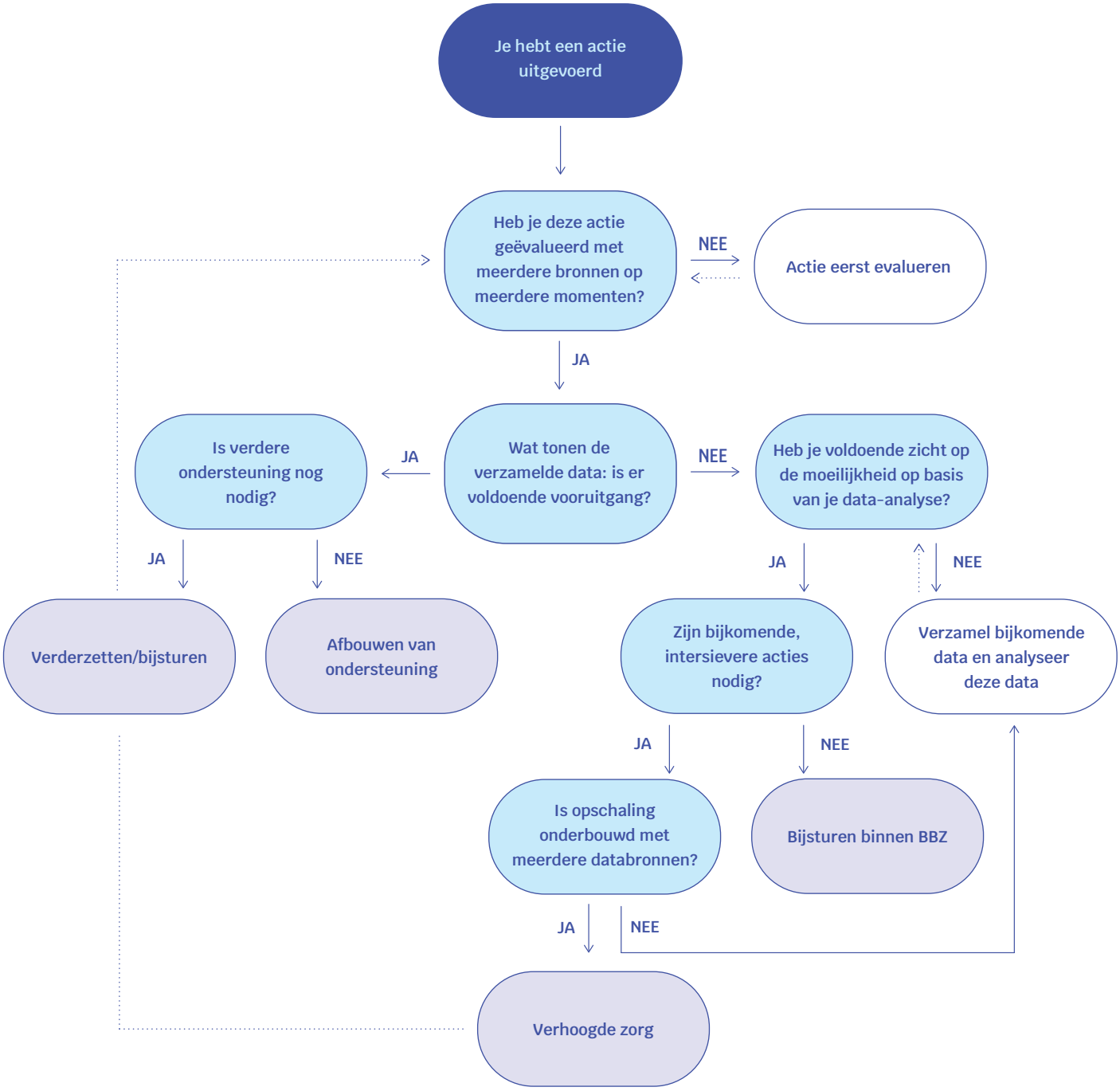
Volgende observatie op	
Wat wil ik dan specifiek opvolgen?	

Dit ondersteunend materiaal werd ontwikkeld door Decabooter, I., Pas, M., Warmoes, A., Struyven, K., Consuegra, E., Willegems, V. & Faddar, J. (2026) op basis van volgende publicatie: Decabooter, I., Warmoes, A., Pas, M., Struyven, K., Consuegra, E., Willegems, V., & Faddar, J. (2026). *Leidraad Data-ondersteund werken binnen de brede basiszorg en verhoogde zorg*. Leerpunt.

Beslissingsboom BBZ – VZ

Deze beslissingsboom ondersteunt leraren en schoolteams bij het onderbouwd schakelen binnen het zorg-continuüm.

Beslissingen binnen het zorgcontinuüm worden genomen op basis van het systematisch verzamelen, analyseren en interpreteren van verschillende databronnen. Om je te ondersteunen in dit proces van afwegen en schakelen tussen brede basiszorg en verhoogde zorg, kan onderstaande beslissingsboom houvast bieden. Ze helpt om op een gestructureerde manier stil te staan bij het effect van acties en om onderbouwde keuzes te maken.

Dit ondersteunend materiaal werd ontwikkeld door Decabooter, I., Pas, M., Warmoes, A., Struyven, K., Consuegra, E., Willegems, V. & Faddar, J. (2026) op basis van volgende publicatie: Decabooter, I., Warmoes, A., Pas, M., Struyven, K., Consuegra, E., Willegems, V., & Faddar, J. (2026). *Leidraad Data-ondersteund werken binnen de brede basiszorg en verhoogde zorg.* Leerpunt.